

Kokliušas,
kas tai?

Vilniaus visuomenės sveikatos biuras
Polocko g. 12, 01204, Vilnius
Tel. 8-5 271 1244
El. paštas info@vvsb.lt
www.vvsb.lt

Kokliušas – tai ūmi infekcinė liga, kuriai būdingi spazminiai kosulio priepuoliai. Ja gali susirgti kiekvienas – kūdikis, paauglys ir suaugęs žmogus.

• Kaip užsikrečiama kokliušu?

Ligą sukelia *Bordetella pertussis* bakterija.

Kokliušas plinta artimo kontakto metu oro lašeliniais būdu. Ligoninui kalbant, čiaudint ar kosint bakterijos su seilių lašeliais patenka į aplinką 2–3 metrų spinduliu, prasiskverbia į sveiko žmogaus viršutinių kvėpavimo takų gleivinę, čia dauginasi ir sukelia uždegimą. Jų išskirti toksinai kartu su krauju ir audinių skysčiu išnešiojami po visą organizmą, pažeidžia nervų bei kvėpavimo sistemas, sukelia smulkiųjų bronchų bei kvėpavimo raumenų spazmus. Dažniausiai kokliušu serga vaikai iki 5 metų amžiaus, kartais – paaugliai ir suaugusieji. Ypač ši liga pavojinga naujagimiams, nes gautas iš motinos natūralus pasyvus imunitetas nėra visavertis ir neapsaugo naujagimio nuo šios ligos. Daugiausiai sergančiųjų yra vėlyvą rudenį, žiemą ir ankstyvą pavasarį.

• Kokie yra ligos simptomai?

Pirmieji ligos požymiai dažniausiai pasirodo po 6–20 dienų nuo užsikrėtimo. Tiek laiko trunka inkubacinis (slaptasis) periodas. Vaikai pradeda kosėti, sloguoja, kartais jiems pakyla neaukšta temperatūra. Kosulys vis stiprėja, ypač vargina naktimis. Nuo ligos pradžios praėjus 1–2 savaitėms prasideda spazminiai kosulio priepuoliai: vaikas kosėja, kartais negali įkvėpti, dūsta, jo veidas parausta, pamėlsta. Kai jam pavyksta įkvėpti oro – pasigirsta gilus, grubus įkvėpimas. Netrukus prasideda kitas kosulio priepuolis. Dėl dažnų kosulio priepuolių sutrinka vaiko miegas, sumažėja apetitas, dėl kosulio sukkelto trynimosi į apatinius dantis ant liežuvio atsiranda žaizdelės. Stipriausiai kosulys pasireiškia naktį, sukeldamas vėmimą. Suaugusiems kokliušas dažnai pasireiškia labai lengvo peršalimo simptomais, kurio vienintelis požymis – nesibaigiantis kosulys. Sunkiai serga kūdikiai, ypač naujagimiai. Sutrinka jų miegas, mažėja svoris, sutrinka vystymasis. Ligos eiga klatinga, nes vaikas nekosėja, tačiau jį gali ištikti labai pavojingi

kvėpavimo sutrikimai, trunkantys iki 15 sekundžių ir ilgiau. Tuo metu galvos smegenys nepakankamai aprūpinamos deguonimi, todėl kūdikis gali numirti.

• Kaip gydyti?

Kūdikiai ar sergantieji sunkiomis kokliušo formomis gydomi ligoninėje. Gydant namuose būtina duoti gerti daug skysčių, maitinti dažnai, bet po nedaug, šiltu, skystu ir švelniu maistu. Jei kosėdamas vaikas vemia, po 20–30 minučių jį reikia vėl pamaitinti. Jei būklė negerėja, pakyla aukšta temperatūra, vaikas sunkiai kosėja, pradeda dūsti, atsiranda galvos, ausies skausmai, reikia kuo skubiau kreiptis į gydytoją – greičiausiai liga komplikavosi. Dėl deguonies trūkumo smegenyse gali išsivystyti *posthipoksinė encefalopatija* – sunki galvos smegenų liga, dėl kurios ateityje gali sutrikti vaiko psichoemocinis vystymasis. Kitos komplikacijos: plaučių ar vidurinės ausies uždegimai, traukuliai, kraujo išsiliejimas į smegenis.

• Kokia yra kokliušo profilaktika?

Vienas efektyviausių kokliušo profilaktikos būdų – skiepijimas. Skiepyti būtina ne tik kūdikius, bet ir paauglius, suaugusius žmones.

Pagal Lietuvos skiepy kalendorių vaikai nuo kokliušo skiepijami kombinuota difterijos – stabligės – kokliušo vakcina. Rekomenduojama pradėti skiepyti dviejų, po to keturių ir šešių mėnesių kūdikius. Dar dvi vakcinacijos dozės įskiepijamos 18 mėnesių ir 6–7 metų vaikams.

Su sergančiuoju kokliušu kontaktavusiųjų asmenų skiepijimas nėra efektyvus, išskyrus vaikus iki 7 metų. Suaugusiuosius nuo kokliušo rekomenduojama skiepyti kas 10 metų, kad būtų sustiprintas imunitetas ligos sukėlėjui. Tam naudojama suaugusiųjų stabligės – difterijos – kokliušo (Tdap) vakcina.